

Enkelte kapitler inneholder i tillegg et onkologisk perspektiv. Stoffet er rikelig illustrert med bilder og tegninger av tekniske prosedyrer. Det henvises til forskningsbasert kunnskap med referanser.

Boken har sine styrker og svakheter. Den er skrevet på et lettfattelig engelsk og vektlegger klinisk relevante problemstillinger. Positivt er det også at den beskriver hva indremedisinerne bør vite om kirurgisk gastroenterologi og vice versa. Kapitlet om gallesteinssykdom utmerker seg. Den største svakheten er omtalen av funksjonelle mage- og tarmlager. Dette er plager som finnes hos en stor andel av de pasientene vi ser i vår kliniske hverdag. Her er både terminologi og kunnskap om forekomst, årsaksfaktorer, diagnostikk og behandling i utakt med forskningsbasert kunnskap og internasjonal konsensus. Jeg savner for øvrig bedre tabeller, figurer og oppsummerende oversikter samt henvisninger til elektroniske kunnskapskilder. Fremstillingen dekker i varierende grad grunnleggende patofysiologi, og det krever derfor at man har tilgang på mer omfattende lærebøker. Hele 160 «opinionsledere» har bidratt som forfattere og de er utelukkende fra Nederland, Belgia og Sør-Afrika. Dette kan nok forklare noe av den varierende kvaliteten på innholdet. Som lærling i gastroenterologien vil jeg nok jakte på andre lærebøker.

Per Olav Vandvik

Medisinsk avdeling
Sykehuset Innlandet
Gjøvik

Nyhet om ungdomsmedisin

Ole Rikard Haavet, red.

Ungdomsmedisin

208 s, tab, ill. Oslo: Universitetsforlaget, 2005.

Pris NOK 329

ISBN 82-15-00702-3

Ungdomsmedisin er et stort fagfelt internasjonalt, men har ikke vært et prioritert område i klinisk arbeid, forskning eller utdanning av helsepersonell i Norge. Det er derfor viktig, og ambisiøst, å introdusere en norsk bok om

ungdomsmedisin. Den er skrevet for legestudenter, fastleger og andre helsearbeidere, og har også foreldre som målgruppe.

Viktige temaer blir tatt opp, og det er en rekke gode kapitler, blant annet om psykisk helse. Boken er lettlest og har stort sett et godt språk. Det hadde vært ønskelig med en oppsummering av nøkkelpunkter i hvert kapittel.

Det er positivt at ressurser og mestring er fremhevet i forhold til unges utvikling. Fysisk aktivitet kunne også ha vært omtalt i denne delen, som en svært godt dokumentert ressurs i forhold til helseproblemer, og et middel for å oppnå mestring.

Svært mange av problemene ungdom opplever er knyttet til familie, jevnaldrende, skolen og samfunnet rundt dem. Litteraturen som viser hvordan forhold i samfunnet påvirker unges helse, kunne derfor ha vært omtalt nærmere. De siste par tiårene har vi for eksempel fått økende dokumentasjon om skolens innvirkning på elevenes helse, både i Norge og i en rekke andre land. Denne forskningen er ikke referert.

Jeg savner også et kapittel med konkrete forslag til hvordan fastlegen kan samarbeide med andre for at unge skal oppleve mestring. I svært mange tilfeller vil etater utenfor helsetjenesten være de viktigste for å sette i gang tiltak, for eksempel skole, PPT og trygdekontor. Samarbeid med familien kunne også ha vært utdypet. Familien er en av de viktigste ressursene unge har. Svært mange foreldre får likevel taushetsplikt som svar når de kontakter hjelpeapparatet. Konkrete eksempler på samarbeid som anerkjenner unges selvstendighet og regler for informasjonsbehandling, kunne ha vært et viktig bidrag.

Min påstand er at et godt samarbeid med personer og etater som er en del av unges hverdag vil være langt viktigere for å identifisere unge med psykiske vansker enn kartlegging av alle 15-åringene, slik det er foreslått at fastlegene kan gjøre. En kartlegging er ressurskrevende, og medfører en rekke etiske problemer. I tillegg er det langt fra sikkert at unge som har store vansker, sender inn slike skjemaer.

Formålet er å gi forskningsbasert informasjon om ungdom. I enkelte av kapitlene burde derfor utsagn som «eg tror», og «jeg synes» erstattes med referanser til forskning. En stor del av boken henviser til redaktørens forskning basert på ungdom i Oslo. Nærmere omtale av utvalg og generaliserbarhet ville ha vært en hjelp for leseren. Det ville ha vært en styrke om flere nasjonale og internasjonale undersøkelser ble referert. Resultater fra oppfølgingsundersøkelser som kan si noe om årsak og virkning burde også ha fått større plass. Det finnes etter hvert flere slike norske studier, og en god oppsummering ble publisert på svensk i 2003. Ungdomsmedisin er introdusert som den eneste av sitt slag i Norden. Jeg savner derfor referanser til Kellys svenske *Ungdomsmedicin* (1).

Ungdom som søker helsetjenesten har i dag problemer med å bli hørt og sett både hos fastlegen, i spesialisthelsetjenesten og i andre deler av hjelpeapparatet, og mange steder er tjenestene lite tilrettelagt for denne aldersgruppen. Boken formidler viktig kunnskap om ungdom, og kan bidra til økt

interesse for denne aldersgruppen blant helsepersonell.

Siren Haugland

Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Kelly KB. Ungdomsmedicin. Stockholm: Liber, 1998–06.

Oversiktlig svensk lærebok i akutt kirurgi

Lars-Erik Hansson, Thore Wickström, red.

Akut kirurgi

533 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2005.

Pris SEK 577

ISBN 91-44-03212-9

Vi har i de senere årene vært vitne til en stadig økende subspecialisering innen de kirurgiske fag. Dette har klare fordeler for de enkelte smale felter, og der pasienten presenterer seg med en spesiell diagnose. Imidlertid

medfører subspecialiseringen mangel på generell kirurgisk kompetanse på vakttid. En betydelig andel av innleggelsene ved kirurgiske avdelinger er akutte, og diagnosen er ofte uavklart. En vesentlig undergruppe her utgjøres av skader. Dette gjelder pasienter hvor det er svært viktig med riktig behandling i initialfasen. Norden er til dels spredt befolket, med lange transportavstander og få større traumesykehus. Det betyr at mange traumepasienter initialt må behandles av kirurger med begrenset traumeerfaring.

Forfatterne mener på denne bakgrunn at det er et behov for en praktisk håndbok i behandlingen av akuttkirurgiske tilstander. Målgruppen er, i henhold til forfatterne, kirurger under utdanning, men også andre leger som kommer i kontakt med pasienter med akutte kirurgiske tilstander.

Boken er delt inn i ni kapitler. Den er naturlig bygd opp ved at den først tar for seg beslutningstaking, deretter pre- og postoperativ behandling. Traumatologien inntar ca. 50 %, deretter følger bløtdelsinfeksjoner, akutt abdomen, akutt proktologi, gastrointestinal blødning, akutt urologi og akutt karkirurgi. De aller fleste emnene innen disse fagfeltene er omtalt. Boken er mer omfattende enn det som forventes av en studentbok, men litt for overfladisk for å fylle rollen helt som eneste lærebok i akutt kirurgi.

Sett fra et norsk ståsted vil det også være enkelte forskjeller mellom landene når det gjelder noen typer behandling.

Innbindingen er pen og papiret er kraftig og blankt. Det er en balansert bruk av nyttige figurer og flytdiagrammer, samt understreking av hovedpoengene i fargede tekstbokser. Inndelingen med underoverskrifter virker naturlig og oversiktlig. Imidlertid fremstår layouten som noe kjedelig på grunn av liten font og mye tekst i forhold til illustrasjoner.

Boken fyller et tomrom på den nyere nordiske lærebokarena med nettopp den målsettingen forfatterne har hatt. Jeg konkluderer med at boken gir en svært god oversikt over akutt kirurgi, uten at den gir alle svarene på praktiske spørsmål.

Jeg anbefaler boken til kirurger under utdanning. Spesielt traumatologidelen egner seg også som oppfrisking for spesialister i kirurgi med akutfunksjon og med begrenset traumeerfaring.

Christine Gaarder

Seksjon for multitraumatologi
Kirurgisk divisjon
Ullevål universitetssykehus

Placentahåndbok for patologer

Rebecca N. Baergen

Manual of Benirschke and Kaufmann's pathology of the human placenta

504 s, tab, ill. Heidelberg: Springer-Verlag, 2004. Pris USD 80
ISBN 0-387-22089-5

Ifølge forfatteren er intensjonen at dette skal være en praktisk veileder og manual til hjelp ved mikroskopet eller på disseksjonsalen. En stor teoretisk del er først og fremst beregnet på patologer som driver placentadiagnostikk eller på anatomer og biologer med spesiell interesse for placenta.

Boken er på engelsk og inneholder rikelig med illustrasjoner, makro- og mikrofotografier. Kompendiet er systematisk bygd opp og omhandler de fleste tilstander og sykdommer man kan forvente å møte i placentadiagnostikken. I del en gis en makroskopisk beskrivelse av placenta i første, andre og tredje trimester av svangerskapet, deretter gis en detaljert beskrivelse av normalanatomien ved ulike svangerskapsalder. Et meget omfattende kapittel beskriver hvorledes en systematisk placentaundersøkelse skal utføres, med dertil egnet undersøkelsesteknikk. Forfatteren gir til og med råd om hvilke instrumenttyper som er mest velegnet. En rekke sidelange tabeller med henvisning til figurer og diskusjon annet sted i boken er med på å øke detaljnivået.

I del to beskrives normal utvikling av

placenta og hinner, også dette kapitlet er rikt illustrert og supplert med gode mikrofotografier. Den tredje delen beskriver ulike varianter av placentautvikling forbundet med flerlingsvangerskap. I del fire og fem omhandler sykdommer og misdannelser på ulike trinn i placentautviklingen, mens de neste kapitlene omhandler maternelle og føtale sykdommer og hvorledes disse kan påvirke placenta. Også disse kapitlene er rikt illustrert. Til slutt gis det en utredning om juridiske aspekter ved placentadiagnostikk.

I motsetning til de fleste spesialbøker om placenta har denne et hendig format og er lett å transportere i forbindelse med praktisk diagnostikk. Boken egner seg først og fremst for patologer som driver placentadiagnostikk. Den er antakelig for ambisiøst lagt opp til å være egnet som lærebok for medisinstudenter.

Anne Ørbo

Avdeling for morfologi
Institutt for medisinsk biologi
Universitetet i Tromsø

Oversiktlig om kirurgiske prinsipper og operasjoner

S. Asbury, A. Mishra, K.M. Mokbel

Principles of operative surgery

Viva practice for the MRCS. 3. utg. 216 s. Oxon: Radcliffe Publishing, 2006. Pris GBP 22
ISBN 1-85775-717-3

Dette er den tredje utgaven av *Principles of Operative Surgery* og er ment som en kortfattet og systematisk gjennomgang av aktuelle temaer ved forberedelse til muntlig eksamen i kirurgi ved opptak til The Royal College of Surgeons of England.

63 temaer gjennomgås og de omfatter de vanligste operasjoner i generell kirurgi, laparoskopisk kirurgi og nyere metoder, som robotkirurgi. I tillegg er aktuelle temaer for den utøvende kirurg dekket, slik som screeningundersøkelser, medisinsk statistikk og traumebehandling.

Først presenteres stikkordsmessig noen råd om hvordan man bør opptre ved muntlig eksamen. Deretter gjennomgås de kliniske emner i alfabetisk rekkefølge, fra Akutt iskemi i underekstremitet til sårtilheling (wound healing). Avslutningsvis gjennomgås emnene kontrollerte kliniske studier, medisinsk statistikk og kvalitetssikring i kirurgien.

Ettersom hvert tema er lagt opp som øvelse til muntlig eksamen, er det fra 5–7 spørsmål som dekker den aktuelle problemstillingens insidens, diagnosestilling, operasjonsindikasjon, operasjonsteknikk, komplikasjoner og postoperativ oppfølging. Utvalget av emner og spørsmål er gjort av leger som nylig har bestått eksamen og av eksaminatorer og de fleste aktuelle problemstillinger er søkt dekket. Svarene til hvert spørsmål er satt opp stikkordsmessig, bortsett fra beskrivelsen av den aktuelle operasjon. Det

operative inngrep beskrives i en kortfattet, poengtert og systematisk tekst: informasjonen som bør gis til pasienten, pasientleie på bordet, operativ tilgang, gjennomføring, suturvalg og lukking av operasjonssåret.

Dette er ikke ment å være en utfyllende lærebok i kirurgi (en liste over anbefalt tillegglitteratur er gitt bakerst i boken) og det er ingen illustrasjoner. Den gir imidlertid en systematisk og lett tilgjengelig oversikt over de vanligste kirurgiske problemstillinger og operasjoner. Den er skrevet i et lett leselig engelsk, med oversiktlig layout.

Selv om boken er skreddersydd for forberedelse til muntlig post-graduate eksamen i kirurgi i England, er innholdet like aktuelt for norske forhold. Den kan anbefales både for studenter, utøvende kirurger og eksaminatorer som øvelse til muntlig eksaminasjon, og for andre som ønsker en kortfattet oversikt over kirurgiske prinsipper og operasjoner.

Johan Bondi

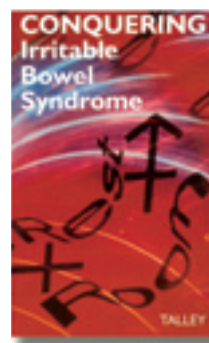
Kirurgisk avdeling
Akershus universitetssykehus

Godt om irritable tarm-syndrom for leg og lærd

Nicholas Talley

Conquering irritable bowel syndrome

198 s, tab, ill. London: BC Decker, 2006.
Pris USD 25
ISBN 1-896998-22-4

Boken henvender seg både til pasienter med irritable tarm-syndrom og til helsepersonell som arbeider med denne pasientgruppen. Siden syndromet utgjør den hyppigste mageplagen i befolkningen og slik i stor grad involverer helsevesenet, er målgruppen ikke ubetydelig.

Forfatteren er selv ledende forsker på området og omtaler boken som «a guide to liberating those suffering with chronic stomach or bowel problems».

Innholdet er oversiktlig bygd opp, med en strukturert gjennomgang av forekomst, årsaksfaktorer, diagnostikk og behandling. Hvert enkelt tema omtales grundig og balansert i forhold til eksisterende forskningsbasert kunnskap. Halvparten av fremstillingen er viet mestring og behandling av denne kroniske, ufarlige og gåtefulle mageplagen. En rekke strategier, fra egenmestring til diett, trening, alternativ behandling, legemidler og psykologisk intervensjon omtales. Relevante pasientsitater og oppsummerende hovedpoenger gjør stoffet mer lettfattelig. Det henvises også til relevante